

De bestaande wetgeving biedt voldoende mogelijkheden voor het aanpakken en voorkomen van terrorisme. Uitbreiding van de bestaande wetgeving door invoering van dit wetsvoorstel is onnodig en bovendien zeer onwenselijk:

Invoering van dit wetsvoorstel lost het geschetste probleem niet op. Het maakt onze samenleving niet veiliger. Het richt zich op het verkeerde probleem, kan juist tot meer problemen leiden, en beschadigt en bedreigt onze democratie.

TERRORISME IS VAAK EEN SYMPTOOM EN GEVOLG VAN ONDERLIGGENDE NIET-OPGELOSTE PROBLEMEN, TERRORISME ONTSTAAT NIET ZOMAAR EN WETGEVING IS NIET ALTIJD DE OPLOSSING

Terrorisme is ernstig, maar is niet de grootste bedreiging van onze veiligheid, al wekt de vele media-aandacht wel die indruk. Dit wetsvoorstel is symboolpolitiek: door de aandacht op het relatief weinig voorkomende terrorisme te vestigen (er overlijden veel meer mensen door verkeersongelukken, ongelukken thuis en op het werk, de uitstoot van schadelijke stoffen en door warm weer dan door terroristische aanslagen), blijven de echte grote onveiligheden buiten beeld. Dit wetsvoorstel leidt de aandacht af van de vele andere problemen die een grotere bedreiging vormen en waaraan nu al te weinig wordt gedaan (denk bijvoorbeeld aan de opwarming van de aarde of het voor veel mensen onbetaalbaar worden van basisvoorzieningen voor overleven zoals wonen, eten en zorg).

Verdere preventie van uitingen omdat die anderen zouden kunnen besmetten met of aansporen tot terrorisme is bovendien symptoombestrijding: iemand die het goed heeft wordt niet snel een terrorist, ook niet door uitingen die terrorisme verheerlijken of steun betuigen aan terroristische organisaties. Wie buitengesloten wordt, ongelijk behandeld wordt, vernederd of onderdrukt, niet zijn of haar eigen leven mag leiden, ontberingen moet lijden en geconfronteerd wordt met een steeds grotere kloof tussen arm en rijk, onmacht en macht, en dergelijke, zal er eerder naar grijpen.

De mens is niet van nature gewelddadig en egoïstisch, maar heeft behoefte aan verbinding met andere mensen, aan overleven en een waardig leven dat uit meer dan alleen in leven blijven bestaat.

Laten we de echte oorzaken van terrorisme aanpakken. Dit kabinet, en de kabinetten Rutte hiervoor, hebben het dagelijks leven van een grote groep mensen verslechterd, en de kloof tussen vermogens en klassen vergroot.

Uit het beleidskompas is op te maken dat de strafdoelen van het wetsvoorstel generale preventie (normbevestiging en afschrikking) en vergelding zijn. Strengere wetgeving als enige oplossing voor het geconstateerde probleem: bedreiging van onze veiligheid, en zelfs ons gevoel van veiligheid.

In plaats van bij te dragen aan de nationale veiligheid kan dit wetsvoorstel juist tot meer onveiligheid leiden. In plaats van preventie van verheerlijking van terrorisme en steunbetuiging aan terroristische organisaties kan invoering in de praktijk leiden tot preventie van het gebruikmaken van het demonstratierecht en vrijheid van meningsuiting (het afschrikkingseffect: voor wat je zegt kunt je misschien wel straf krijgen). Het strafdoel vergelding staat bovendien haaks op het doel van preventie: de illusie dat wie gestraft is, na die straf niets meer zal doen. De kans dat er wrok en escalatie ontstaat na straf neemt juist toe.

De in het wetsvoorstel beoogde veiligheid heeft een hoge prijs: vrijheid. Een roodborstje in een vogelkooi is veilig, maar niet langer vrij. En die veiligheid is betrekkelijk. “We are double-plus unfree,” in de woorden van Margaret Atwood. Sluit een roodborstje voor zijn eigen veiligheid op in een kooi, en het wordt niet meer aangevallen door roofvogels. Maar het kan niet meer vrij vliegen en is voor overleven en kwaliteit van leven afhankelijk van degene die het opsloot.

Onze veiligheid zou inclusief moeten zijn en voor alle inwoners en aanwezigen in ons land moeten gelden. Dit wetsvoorstel bevordert dat niet. Meer veiligheid in de vorm van meer wetgeving en controle leidt tot verlies van vrijheid, maar dat treft niet iedereen in gelijke mate.

Door de coalitiepartijen zijn asielzoekers tot zondebok gemaakt voor zo’n beetje alle problemen in onze huidige maatschappij, en worden – net als andere mensen die de pech hebben op het te lijken (bijvoorbeeld omdat ze eenzelfde huidskleur of geloof hebben extra geraakt door extra regels en controle. Dan is de stap om mensen die je uitsluit de schuld te geven van de ontwijking van de maatschappij, en dit vervolgens tot terrorisme te bestempelen, niet groot meer.

ONZE DEMOCRATIE STAAT AL ONDER DRUK. DIT WETSVOORSTEL VERERGERT DEZE SITUATIE

De term terrorisme in het wetsvoorstel en de bijbehorende stukken blijft vaag. Dat brengt het gevaar van misbruik van de voorgestelde wetgeving met zich mee. Misbruik van macht met betrekking tot definiëren van wat terrorisme is. De wetgeving kan daarmee gemakkelijk een middel voor andere, niet democratische doelen worden.

Invoeren van het wetsvoorstel kan de grote meerderheid van mensen die geen enkel kwaad in de zin hebben ontmoedigen om aan volstrekt legitieme demonstraties deel te nemen, uit angst dat uitingen mogelijk onterecht als terrorisme-verheerlijkend of -ondersteunend geïnterpreteerd worden, of om gelieerd te worden aan anderen die mogelijk verboden uitingen zouden kunnen doen. Het wetsvoorstel beperkt en erodeert daarmee onze democratie (waarvan demonstratierecht een van de fundamenteën is).

De huidige bewindslieden hebben er een handje van te pas en te onpas de term terrorisme te laten vallen. Een snelwegbezetting van klimaatactivisten? Terrorismes! Het risico bestaat dat angst voor terrorisme angst voor alle protest tegen de status quo wordt.

De term terrorisme leidt nu al tot betekenisinflatie. Voorbeelden in andere landen laten zien wat een glijdende schaal dat is. In het Rusland van Poetin mocht de oorlog van Rusland tegen Oekraïne lange tijd niet als oorlog benoemd worden (het zou een strijd tegen terrorisme zijn), en wordt iedereen die het in zijn hoofd haalt tegen oorlog te demonstreren of oppositie te voeren als terrorist bestempeld. In Engeland zijn onlangs honderden demonstranten (waaronder bejaarden en leraren) gearresteerd en riskeren een gevangenisstraf omdat ze het er niet mee eens zijn dat een geweldloze organisatie, die actievoert tegen genocide, tot terroristische organisatie is verklaard.

Wie definieert bij ons wat terrorisme is? Deels wordt die definitie bepaald door Europa, waar burgers geen directe invloed op hebben. En hoeveel zeggenschap hebben wij als burgers via onze democratische middelen in Nederland, als juist die worden ingeperkt?

Demonstreren – een burgerrecht en een van de pijlers van de democratie - wordt nu al steeds harder aangepakt en daarmee ontmoedigd. Bij voorkeur vanuit het argument van overlast.

In de jaren 80 was ik voorzitter van de Groninger Studentenbond en bestuurslid van de Landelijke Studentenvakbond. We organiseerden en faciliteerden veel demonstraties en acties. En die genereerden broodnodige aandacht voor sociale onderwerpen waar politiek Den Haag veelal te ver van af stond. Ja, het schuurde en was ongemakkelijk. Maar nooit werden demonstranten uitgemaakt voor terrorist. Mensen werden niet zoals nu regelmatig gebeurt onnodig gearresteerd zonder wettige basis, om vervolgens later weer vrijgelaten te worden, er werden geen waterkanonnen ingezet, en met de bestuurders van universiteiten en hogescholen was als ze over hun eerste verontwaardiging over de verstoring van de dagelijkse orde heen waren prima constructief in gesprek te gaan.

Mensen die op willen komen voor hun idealen en hun zorgen over de samenleving willen uiten worden tegenwoordig steeds meer ontmoedigd om van hun demonstratierecht gebruik te maken. Ik liep daar persoonlijk tegenaan, toen ik overwoog waarnemer bij demonstraties voor Amnesty International te worden. Eerder waren die in Nederland niet nodig, nu wel. Ik heb er onder druk van de bezorgdheid van mensen uit mijn omgeving die bang waren dat mij iets zou kunnen overkomen vanaf gezien. En zo ken ik meer voorbeelden van mensen die geen gebruik maken van hun wettelijk demonstratierecht omdat ze bang zijn voor de risico's die ze lopen bij vreedzame acties. Als dit wetsvoorstel werkelijkheid wordt, zal die groep alleen maar toenemen.

De bepaling in het wetsvoorstel dat zelfs symbolen zoals bijvoorbeeld bepaalde kleding een indicatie van verheerlijking of steun kunnen vormen maakt de situatie extra onzeker. Symbolen hebben per definitie niet één vaste betekenis, maar meerdere, die in de tijd kunnen veranderen. Ze hebben voor verschillende mensen verschillende betekenissen. En die maakt symbolen ongeschikt als toetsingsmiddel. Het voorbeeld van een man die tijdens een demonstratie in Duitsland werd weggevoerd omdat hij een shirt met het symbool van de roze driehoek droeg, waarvan per abuis door agenten gedacht werd dat het een symbool van steun aan Hamas was en zou aanzetten tot geweld, is tekenend.

Deze wetgeving lijkt gevoed door de aloude angst voor de 'boze massa' en gebaseerd op het verouderde en onjuiste Hobbesiaanse wereldbeeld van de mens als egoïstisch, tot het slechte en gewelddadige geneigd wezen dat in toom gehouden moeten worden. Maar die massa, dat zijn wij allemaal, en die boosheid heeft een nuttige democratische functie. De status quo is niet om in staal gegoten te worden, maar om voortdurend bevraagd, onderzocht en ter discussie gesteld te worden. Wanneer hier ruimte voor is hoeft functionele boosheid niet te ontaarden in iets negatiefs. Het wetsvoorstel beperkt die ruimte.

Democratie mag schuren. Wie kritiek heeft op de status quo, moet die kunnen uiten zonder de angst voor terrorist veroordeeld te worden.